TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2021. gada 2. septembrī*

Valsts pienākumu neizpilde – Elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējais tirgus – Direktīva 2009/72/EK – 2. panta 21. punkts – 19. panta 3., 5. un 8. punkts – 37. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 6. punkta a) un b) apakšpunkts – Direktīva 2009/73/EK – 2. panta 20. punkts – 19. panta 3., 5. un 8. punkts – 41. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 6. punkta a) un b) apakšpunkts – Jēdziens "vertikāli integrēts uzņēmums" – Elektroenerģijas un dabasgāzes tīklu un ražošanas un piegādes darbību efektīva nodalīšana – Neatkarīgs pārvades sistēmas operators – Šī operatora darbinieku un vadības neatkarība – Pārejas laikposmi – Līdzdalība vertikāli integrēta uzņēmuma kapitālā – Valsts regulatīvās iestādes – Neatkarība – Ekskluzīvā kompetence – LESD 45. pants – Darba ņēmēju brīva pārvietošanās – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 15. pants – Tiesības strādāt un būt nodarbinātam kādā profesijā – 17. pants – Tiesības uz īpašumu – 52. panta 1. punkts – Ierobežojumi – Demokrātijas princips

Lietā C-718/18

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 258. pantu, ko 2018. gada 16. novembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *M. Noll-Ehlers* un *O. Beynet*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Vācijas Federatīvo Republiku, ko sākotnēji pārstāvēja *J. Möller* un *T. Henze*, vēlāk – *J. Möller* un *S. Eisenberg*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Zviedrijas Karaliste, ko sākotnēji pārstāvēja *C. Meyer-Seitz*, *A. Falk*, *H. Shev*, *J. Lundberg* un *H. Eklinder*, vēlāk – *C. Meyer-Seitz*, *H. Shev* un *H. Eklinder*, pārstāves,

persona, kas iestājusies lietā,

TIESA (ceturtā palāta)

* Tiesvedības valoda – vācu.

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda ceturtās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*] (referents), D. Švābi [*D. Šváby*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: D. Diterts [*D. Dittert*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un pēc 2020. gada 15. oktobra tiesas sēdes,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 14. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, pareizi netransponējot:

– Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 2. panta 21. punktu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 94. lpp.) 2. panta 20. punktu;

– Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punktu;

– Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punktu, kā arī

– Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu,

Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti šajās direktīvās.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2009/72

2 Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 1., 4., 9., 11., 12., 16., 24., 25., 33., 34. un 36. apsvērumu:

“(1) Elektroenerģijas iekšējais tirgus, ko pakāpeniski ievieš kopš 1999. gada, tiek veidots, lai visiem patērētājiem [Eiropas Savienībā] būtu izvēles iespējas – neatkarīgi no tā, vai šie patērētāji ir iedzīvotāji vai uzņēmumi, rastos jaunas uzņēmējdarbības izdevības, attīstītos pārrobežu tirdzniecība, tādējādi paaugstinot efektivitāti, panākot konkurētspējīgākas cenas un labāku pakalpojuma kvalitāti, kā arī sniedzot ieguldījumu piegādes drošuma un ilgtspējas pilnveidē.

[..]

(4) Taču patlaban pastāv šķēršļi, lai [Savienībā] gāzi varētu pārdot ar vienādiem noteikumiem, bez diskriminācijas vai ierobežojumiem. Jo īpaši visās dalībvalstīs vēl nepastāv nediskriminējoša piekļuve tīkliem un vienlīdz efektīva regulatīvā uzraudzība.

[..]

(9) Nenodalot tīklus no ražošanas un piegādes darbībām (efektīva nodalīšana), pastāv risks ne vien saskarties ar diskrimināciju tīkla vadīšanā, bet risks, ka vertikāli integrēti uzņēmumi zaudē stimulu veikt pienācīgus ieguldījumus tīklos.

[..]

(11) Efektīvi nodalīt var tikai vienā veidā – likvidējot vertikāli integrētu uzņēmumu motivāciju diskriminēt konkurentus attiecībā uz piekļuvi tīkliem un ieguldījumiem. Vienkāršs un stabils risinājums dabiskā interešu konflikta novēršanai un piegādes drošuma panākšanai ir īpašumtiesību nodalīšana, kas paredz tīkla īpašnieku norīkot par sistēmas operatoru un viņa neatkarību no piegādes un ražošanas interesēm. [..] Nodalot īpašumtiesības, minēto iemeslu dēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tai pašai personai vai personām nav iespēju kontrolēt ražošanas vai piegādes uzņēmumu un vienlaikus kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu vai izmantot savas tiesības šajos uzņēmumos. Un otrādi – ja persona kontrolē pārvades sistēmu vai pārvades sistēmas operatoru, būtu jāizslēdz iespēja šai pašai personai kontrolēt ražošanas vai piegādes uzņēmumu vai izmantot savas tiesības šajā uzņēmumā. Ievērojot minētos ierobežojumus, ražošanas vai piegādes uzņēmumam vajadzētu būt iespējai kļūt par pārvades sistēmas operatora vai pārvades sistēmas mazākuma akcionāru.

(12) Visām nodalīšanas sistēmām būtu efektīvi jānovērš jebkāds interešu konflikts starp ražotājiem, piegādātājiem un pārvades sistēmu operatoriem, lai veicinātu vajadzīgos ieguldījumus un jaunienācējiem garantētu piekļuvi tirgum saskaņā ar pārredzamu un efektīvu regulējumu, un valsts regulatīvajām iestādēm tās nedrīkstētu kļūt par pārmērīgi apgrūtinošu regulatīvu kārtību.

[..]

(16) Izveidojot sistēmas operatoru vai pārvades operatoru, kas ir neatkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm, vertikāli integrētam uzņēmumam būtu jāvar paturēt savā īpašumā tīkla aktīvus, vienlaikus nodrošinot interešu efektīvu nodalīšanu, ar nosacījumu, ka neatkarīgais sistēmas operators vai neatkarīgais pārvades operators veic visas tīkla operatora funkcijas un ka tiek nodrošināts sīki izstrādāts regulējums un aptveroši regulatīvās kontroles mehānismi.

[..]

(24) Pilnīgi efektīva tīkla darbību nodalīšana no piegādes un ražošanas darbībām būtu jāpiemēro visā [Savienībā] gan attiecībā uz [Savienības], gan ārpus [Savienības] uzņēmumiem. Lai tīkla darbības un piegādes un ražošanas darbības [Savienībā] saglabātos neatkarīgas viena no otras, regulatīvajām iestādēm būtu jāpiešķir pilnvarojums atteikt sertifikāciju pārvades sistēmu operatoriem, kas neievēro nodalīšanas noteikumus. [..]

(25) Energoapgādes drošums ir svarīgs sabiedrības drošības aspekts, un tā ir cieši saistīta ar [Savienības] iekšējā elektroenerģijas tirgus efektīvu darbību, kā arī dalībvalstu atsevišķo elektrības tirgu integrāciju. Elektroenerģiju Savienības pilsoņiem var piegādāt vienīgi pa tīklu. Funkcionējoši elektroenerģijas tirgi un jo īpaši tīkli un citi aktīvi, kas saistīti ar elektroenerģijas piegādi, ir būtiski sabiedrības drošībai, ekonomikas konkurētspējai un Savienības pilsoņu labklājībai. Tālab personām no trešām valstīm būtu jāļauj kontrolēt kādu pārvades sistēmu vai pārvades sistēmas operatoru vienīgi tad, ja tās ievēro [Savienībā] spēkā esošās efektīvas nodalīšanas prasības. [..]

[..]

(33) Ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2003/54/EK [(2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV 2003, L 176, 37. lpp.)] tika ieviesta prasība dalībvalstīm izveidot regulatorus ar īpašām pilnvarām. Tomēr pieredze liecina, ka regulācijas efektivitāti bieži vien mazina regulatoru atkarībā no valdības, kā arī nepietiekamas pilnvaras un rīcības brīvība. Tādēļ Eiropadomes sanāksmē 2007. gada 8. un 9. martā Komisija tika aicināta izstrādāt tiesību aktu projektus, lai panāktu valstu energoregulatoru pilnvaru turpmāku saskaņošanu un neatkarības stiprināšanu. Vajadzētu būt iespējai, ka šo valstu regulatīvo iestāžu pilnvaras attiecas gan uz elektroenerģijas, gan gāzes nozari.

(34) Lai elektroenerģijas iekšējais tirgus darbotos pareizi, energoregulatoriem ir jāspēj pieņemt lēmumus par visiem atbilstošiem regulēšanas jautājumiem un jābūt pilnīgi neatkarīgiem no visām citām publiskām un privātām interesēm. Tas neliedz īstenot ne tiesu iestāžu veiktu pārskatīšanu, ne parlamentāro pārraudzību atbilstīgi dalībvalstu konstitucionālajām tiesībām. [..]

[..]

(36) Valstu regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt iespējai noteikt vai apstiprināt tarifus vai to aprēķināšanas metodiku, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora vai sadales sistēmas operatora(-u) priekšlikumu, vai arī pamatojoties uz priekšlikumu, par ko vienojušies šie operatori un tīkla lietotāji. Pildot šos uzdevumus, valstu regulatīvajām iestādēm būtu jānodrošina, ka pārvades un sadales tarifi ir nediskriminējoši un atspoguļo izmaksas, kā arī jāņem vērā tīkla robežizmaksas, no kurām ar dalītās ražošanas un pieprasījuma pārvaldības pasākumiem ilgtermiņā izvairās."

3 Šīs direktīvas 2. panta "Definīcijas" 21. un 35. punktā ir noteikts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

21) "vertikāli integrēts uzņēmums" ir elektroenerģijas uzņēmums vai elektroenerģijas uzņēmumu grupa, kurā viena un tā pati persona vai personas var tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu un kurā uzņēmums vai uzņēmumu grupa veic vismaz vienu no pārvades vai sadales funkcijām un vismaz vienu no elektroenerģijas ražošanas vai piegādes funkcijām;

[..]

35) "elektroenerģijas uzņēmums" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas veic vismaz vienu no šādām funkcijām – ražo, pārvada, sadala, piegādā vai iegādājas elektroenerģiju un atbild par komerciāliem, tehniskiem un/vai uzturēšanas uzdevumiem, kas ir saistīti ar šīm funkcijām, bet šo personu kategorija neietver tiešos lietotājus."

4 Minētās direktīvas 9. panta "Pārvades sistēmas un pārvades sistēmu operatoru nodalīšana" 1. un 8. punktā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka no 2012. gada 3. marta:

a) visi uzņēmumi, kam pieder pārvades sistēma, darbojas kā pārvades sistēmu operatori;

b) viena un tā pati persona vai personas nevar:
   i) tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, un tieši vai netieši kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu vai izmantot tiesības šajos uzņēmumos; vai
   ii) tieši vai netieši kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu un tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, vai izmantot tiesības šādā uzņēmumā;

c) viena un tā pati persona vai personas nevar iecelt Uzraudzības padomes, Administratīvās valdes vai tādu struktūru locekļus, kas juridiski pārstāv pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu, nedz arī tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, vai izmantot tiesības šādā uzņēmumā; un

d) viena un tā pati persona nav tiesīga kļūt par Uzraudzības padomes, Administratīvās valdes vai to struktūru locekli, kas juridiski pārstāv uzņēmumu, ne uzņēmumā, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, ne pārvades sistēmas operatorā vai pārvades sistēmā.

[..]

8. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvades sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam, dalībvalsts var pieņemt lēmumu nepiemērot 1. punktu.

Šādā gadījumā attiecīgā dalībvalsts vai nu:

a) ieceļ neatkarīgu sistēmas operatoru atbilstīgi 13. pantam; vai arī

b) ievēro V nodaļas ["Neatkarīgs pārvades operators"] noteikumus."

5 Šīs pašas direktīvas 19. panta "Pārvades sistēmas operatora darbinieku un vadības neatkarība" 3., 5. un 8. punktā ir noteikts:

"3. Trīs gadus pirms iecelšanas amatā personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem, uz kuriem attiecas šis punkts, nav bijis profesionāla amata vai pienākumu, tiešas vai netiešas līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību ar vertikāli integrēto uzņēmumu vai kādu tā daļu, vai to kontrolējošo akcionāru, kas nav pārvades sistēmas operators.

[..]

5. Personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem un darbiniekiem nevienā vertikāli integrēta uzņēmuma daļā kā vien pārvades sistēmas operatorā nav līdzdalības, un viņi tieši vai netieši negūst nekādu finansiālu labumu. Viņu atalgojums nav atkarīgs no vertikāli integrēta uzņēmuma darbībām vai rezultātiem kā vien no pārvades sistēmas operatora darbībām vai rezultātiem.

[..]

8. Šā panta 3. punktu piemēro lielākajai daļai personu, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem.

Personas, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļi, uz kuriem neattiecas 3. punkts, vismaz sešus mēnešus pirms viņu iecelšanas amatā nav veikuši vadības vai citas attiecīgas darbības vertikāli integrētajā uzņēmumā.

Šā punkta pirmo daļu un 4. līdz 7. punktu piemēro attiecībā uz visām personām, kas pieder izpildvadībai, un personām, kas ir viņu tiešā pakļautībā jautājumos, kuri saistīti ar tīkla darbību, uzturēšanu vai attīstību."

6 Direktīvas 2009/72 35. panta "Regulatīvo iestāžu norīkošana un neatkarība" 4. un 5. punktā ir noteikts:

"4. Dalībvalstis garantē regulatīvās iestādes neatkarību un nodrošina, ka tā izmanto savas pilnvaras taisnīgi un pārskatāmi. Tādēļ dalībvalsts nodrošina, ka regulatīvā iestāde, veicot šajā direktīvā un saistītajos tiesību aktos paredzētos regulatīvos uzdevumus:

a) ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no citām publiskām vai privātām struktūrām;

b) nodrošina, ka tās personāls un par tās vadību atbildīgās personas:
   i) darbojas neatkarīgi no tirgus interesēm; un
   ii) veicot regulatīvus uzdevumus, neprasa un nepieņem tiešus norādījumus no valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām. Attiecīgos gadījumos šīs prasības neskar ciešu sadarbību ar citām attiecīgām valsts iestādēm vai valdības noteiktās vispārējās politikas nostādnes, kas nav saistītas ar 37. pantā noteiktajām regulatīvajām pilnvarām un uzdevumiem.

5. Lai aizsargātu regulatīvās iestādes neatkarību, dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka:

a) regulatīvā iestāde var pieņemt lēmumus neatkarīgi no politiskām struktūrām un ka tai ir atsevišķi ikgadēji budžeta piešķīrumi un iespēja neatkarīgi īstenot piešķirto budžetu, kā arī to, ka tai ir atbilstīgi cilvēkresursi un finanšu resursi, lai veiktu savus pienākumus; [..]

[..]."

7 Šīs direktīvas 37. panta "Regulatīvās iestādes pienākumi un pilnvaras" 1., 6., 8., 10. un 17. punktā ir paredzēts:

"1. Regulatīvajai iestādei ir šādi pienākumi:

a) atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku; [..]

[..].

6. Regulatīvo iestāžu kompetencē ir noteikt vai laikus pirms tās stāšanās spēkā apstiprināt vismaz tādu metodiku, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu noteikumus un nosacījumus attiecībā uz:

a) pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem, tostarp pārvades un sadales tarifiem vai to aprēķināšanas metodikai. Šie tarifi vai metodika ļauj veikt visus vajadzīgos ieguldījumus tīklos, lai nodrošinātu tīklu dzīvotspēju;

b) balansēšanas pakalpojumu nodrošināšanu, kurus sniedz visekonomiskākajā veidā un kuri nodrošina pienācīgus stimulus tīkla lietotājiem, lai balansētu to jaudu un patēriņu. Balansēšanas pakalpojumus sniedz taisnīgi un bez diskriminācijas, un to pamatā ir objektīvi kritēriji; [..]

[..].

8. Nosakot vai apstiprinot tarifus vai metodiku un balansēšanas pakalpojumus, regulatīvās iestādes nodrošina pārvades un sadales sistēmu operatoriem atbilstīgu stimulu īstermiņā un ilgtermiņā palielināt efektivitāti, sekmēt tirgus integrāciju un piegādes drošumu un atbalstīt attiecīgus pētniecības pasākumus.

[..]

10. Regulatīvās iestādes ir pilnvarotas vajadzības gadījumā prasīt pārvades un sadales sistēmas operatoriem grozīt noteikumus, tostarp šajā pantā minētos tarifus un metodiku, lai nodrošinātu to samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu. Ja pārvades un sadales tarifu noteikšana kavējas, regulatīvajām iestādēm ir tiesības noteikt vai apstiprināt pārvades un sadales pagaidu tarifus vai metodiku un pieņemt lēmumu par atbilstīgiem kompensācijas pasākumiem tad, ja galīgie tarifi vai metodika atšķiras no minētajiem pagaidu tarifiem vai metodikas.

[..]

17. Dalībvalstis nodrošina piemērotus valsts līmeņa mehānismus, lai puse, kuru skar regulatīvās iestādes lēmums, varētu šo lēmumu pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm un valdībām neatkarīgā struktūrā."

8 Direktīva 2009/72 no 2021. gada 1. janvāra tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV 2019, L 158, 125. lpp.). Tomēr tā paliek piemērojama *ratione temporis* šai lietai.

Direktīva 2009/73

9 Direktīvas 2009/73 1., 4., 6., 8., 9., 13., 21., 22., 29., 30. un 32. apsvērums saistībā ar dabasgāzes nozari *mutatis mutandis* atbilst iepriekš minētajiem Direktīvas 2009/72 apsvērumiem.

10 Direktīvas 2009/73 2. panta 1. un 20. punkts, 9. panta 1. un 8. punkts, 19. panta 3., 5. un 8. punkts, 39. panta 4. un 5. punkts, 41. panta 1. punkta a) apakšpunkts, 6. punkta a) un b) apakšpunkts, 8., 10. un 17. punkts saistībā ar dabasgāzes nozari *mutatis mutandis* atbilst iepriekš minētajiem Direktīvas 2009/72 apsvērumiem.

Vācijas tiesības

11 2005. gada 7. jūlija *Energiewirtschaftsgesetz* (Enerģētikas likums; *BGBl. I*, 1970. un 3621. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar 2017. gada 20. jūlija likuma 2. panta 6. punktu (*BGBl. I*, 2808. lpp., 2018 I, 472. lpp.) (turpmāk tekstā – "*EnWG*"), 3. panta 38. punktā "vertikāli integrēts elektroenerģijas piegādes uzņēmums" ir definēts kā "uzņēmums, kas darbojas elektroenerģijas vai gāzes nozarē, vai elektroenerģijas vai gāzes nozares uzņēmumu grupa saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.) 3. panta 2. punktu, ja attiecīgais uzņēmums vai attiecīgā grupa Eiropas Savienībā elektroenerģijas nozarē veic vismaz vienu no šādām funkcijām: pārvade vai sadale, un vismaz vienu no šādām funkcijām: elektroenerģijas ražošana vai sadale, vai gāzes nozarē vismaz vienu no šādām funkcijām: [sašķidrinātas dabasgāzes (*LNG*)] pārvade, sadale, iekārtas pārvaldība vai uzglabāšana, un vienlaikus vienu no šādām funkcijām: dabasgāzes ieguve vai sadale".

12 Saskaņā ar šī likuma 10.c pantu "Neatkarīga pārvades tīkla operatora darbinieku un vadības neatkarība":

"[..]

2. Vairākums par pārvades sistēmas operatoru vadību atbildīgo personu trīs gadus pirms iecelšanas amatā nevar būt bijušas nodarbinātas vai ieinteresētas vertikāli integrētam uzņēmumam piederošā uzņēmumā vai uzturējušas komerciālas attiecības ar to (vai ar kādu to kontrolējošu akcionāru), kas elektroenerģijas nozarē veic kādu no šādām funkcijām: elektroenerģijas ražošana, sadale, piegāde vai iegāde, vai dabasgāzes nozarē kādu no šādām funkcijām: dabasgāzes ražošana, sadale, piegāde, iegāde vai uzglabāšana, vai kas veic komerciāla vai tehniska rakstura vai ar uzturēšanu saistītus uzdevumus saistībā ar minētajām funkcijām. Pārējās par neatkarīgā pārvades operatora vadību atbildīgās personas vismaz sešus mēnešus pirms iecelšanas amatā vertikāli integrētam uzņēmumam piederošā uzņēmumā (vai pie kāda šos uzņēmumus kontrolējoša akcionāra), kas elektroenerģijas nozarē veic kādu no šādām funkcijām: elektroenerģijas ražošana, sadale, piegāde vai iegāde, vai dabasgāzes nozarē kādu no šādām funkcijām: dabasgāzes ražošana, sadale, piegāde, iegāde vai uzglabāšana, vai kas veic komerciāla vai tehniska rakstura vai ar uzturēšanu saistītus uzdevumus saistībā ar minētajām funkcijām, nevar būt veikušas vadības uzdevumus vai uzdevumu, kas ir līdzīgs uzdevumam, kurš ir veikts neatkarīgā pārvades tīkla operatorā. Pirmo un otro teikumu nepiemēro iecelšanai amatā līdz 2012. gada 3. martam.

[..]

4. Neatkarīgais pārvades tīkla operators un vertikāli integrētais elektroenerģijas piegādes uzņēmums garantē, ka par neatkarīgā pārvades operatora vadību atbildīgās personas un pārējie tā

darbinieki pēc 2012. gada 3. marta neiegūst nekādu līdzdalību vertikāli integrētajā elektroenerģijas piegādes uzņēmumā vai tā daļās, ja vien nav runa par līdzdalībām neatkarīgā pārvades tīkla operatora kapitālā. Par vadību atbildīgās personas vēlākais 2016. gada 31. martā cedē līdzdalības vertikāli integrētajā elektroenerģijas piegādes uzņēmumā vai tā daļās, kas ir iegūtas līdz 2012. gada 3. martam. Neatkarīgais pārvades tīkla operators garantē, ka tā vadošo darbinieku atalgojums nav atkarīgs no vertikāli integrēta elektroenerģijas piegādes uzņēmuma vai kāda tā meitasuzņēmuma, izņemot neatkarīgu pārvades tīkla operatoru, ekonomiskajiem panākumiem un it īpaši no peļņas pirms procentu maksājumiem un nodokļiem.

[..]

6. Šī panta 2. punkta pirmais teikums un 3. un 5. punkts *mutatis mutandis* ir piemērojams personām, kas ir izpildvadības tiešā pakļautībā un kas ir atbildīgas par tīkla darbību, uzturēšanu vai attīstību."

13 Minētā likuma 24. pants "Noteikumi par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam, tīkla maksu, kā arī balansēšanas pasākumu sniegšanu un iegādi; regulatīvās pilnvaras", ir formulēts šādi:

"Federālā valdība ar rīkojumu ar *Bundesrat* [Federālā padome, Vācija] piekrišanu var:

1. noteikt tīkla piekļuves nosacījumus, ieskaitot balansēšanas pakalpojumu iegādi un sniegšanu, vai metodes, ko izmanto šādu nosacījumu noteikšanai, kā arī piekļuves tarifu noteikšanas metodes [..];

2. regulēt, kādos gadījumos un ar kādiem nosacījumiem regulatīvā iestāde var noteikt šādus nosacījumus vai metodes vai apstiprināt tos pēc sistēmas operatora lūguma;

3. regulēt, kādos īpašos tīkla lietošanas gadījumos un ar kādiem priekšnoteikumiem regulatīvā iestāde var atsevišķos specifiskos gadījumos atļaut vai liegt atļauju attiecībā uz individuālajiem tarifiem par piekļuvi tīklam [..]."

Pirmstiesas procedūra

14 2014. gada 20. maijā, pēc savas ierosmes veicot pārbaudi par Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 transponēšanu Vācijas tiesībās, lai konstatētu, vai nepastāv iespējama nesaderība ar Savienības tiesībām, Komisija nosūtīja Vācijas Federatīvajai Republikai virkni jautājumu saistībā ar šo direktīvu transponēšanu, uz kuriem Vācijas iestādes atbildēja 2014. gada 12. septembra vēstulē.

15 Uzskatīdama, ka valsts tiesības vairākos aspektos neatbilst minētajām direktīvām, Komisija 2015. gada 27. februārī nosūtīja Vācijas Federatīvajai Republikai brīdinājuma vēstuli pārkāpuma procedūras Nr. 2014/2285 ietvaros, uz kuru šī dalībvalsts atbildēja 2015. gada 24. jūnija vēstulē

16 2016. gada 29. aprīlī Komisija nosūtīja Vācijas Federatīvajai Republikai argumentētu atzinumu, kurā norādīja, ka vairākas Vācijas tiesību normas neatbilst Direktīvai 2009/72 un Direktīvai 2009/73. 2016. gada 29. augusta vēstulē šī dalībvalsts atbildēja, ka saistībā ar vairākiem argumentētajā atzinumā izvirzītajiem iebildumiem tiek veikti grozījumi tiesību aktos, un 2017. gada 19. septembrī nosūtīja *EnWG*, kas stājās spēkā 2017. gada 22. jūlijā, tekstu.

17 Uzskatīdama, ka Vācijas Federatīvās Republikas pieņemtie tiesību aktu noteikumi joprojām pilnībā neatbilst Direktīvai 2009/72 un Direktīvai 2009/73, Komisija cēla šo prasību.

Par prasību

18 Komisija prasību pamato ar četriem iebildumiem, kas visi attiecas uz to, ka Vācijas Federatīvā Republika Direktīvu 2009/72 un Direktīvu 2009/73 nav pareizi transponējusi *EnWG*.

Par pirmo iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punkta un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punkta neievērošanu

Lietas dalībnieku argumentācija

19 Ar šo iebildumu Komisija pārmet Vācijas Federatīvajai Republikai, ka tā valsts tiesībās nav pareizi transponējusi jēdzienu "vertikāli integrēts uzņēmums" (turpmāk tekstā – "VIU") Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punkta un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punkta izpratnē, ciktāl *EnWG* 3. panta 38. punktā ietvertā šī jēdziena definīcija attiecas tikai uz uzņēmumiem, kas savu darbību veic Savienībā.

20 Komisija uzskata, ka jēdziena "VIU" teritoriālās piemērošanas jomas ierobežošana, kas ir izdarīta *EnWG*, ir pretrunā gan Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktam un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktam, gan šajās direktīvās paredzēto noteikumu par, pirmkārt, elektroenerģijas un dabasgāzes pārvades sistēmu un, otrkārt, šo energoproduktu ražošanas un piegādes darbību efektīvu nodalīšanu mērķim.

21 Ja Savienības likumdevējs būtu paredzējis jēdziena "VIU" definīciju attiecināt tikai uz Savienībā veiktām darbībām, tas to skaidri būtu norādījis, kā tas to ir darījis citos Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 noteikumos. Šādu interpretāciju apstiprina Direktīvas 2009/72 24. apsvērums un Direktīvas 2009/73 21. apsvērums, kuros ir atgādināts par vispārējo principu, ka uzņēmumi, kuru juridiskā adrese ir ārpus Savienības, ir pakļauti Savienības tiesībām, ja tie veic darbību Savienībā.

22 Turklāt interešu konflikti starp pārvades sistēmas operatoriem, no vienas puses, un ražotājiem vai piegādātājiem, no otras puses, kurus minētās normas par nodalīšanu cenšas novērst, nosakot, ka šie operatori iegūst sertifikāciju tikai tad, ja tie attiecīgās sistēmas ekspluatē neatkarīgi un nediskriminējoši, varētu rasties gan tad, kad darbības, kas ietilpst jēdziena "VIU" definīcijās, tiek veiktas Savienībā, gan tad, kad tās tiek veiktas ārpus Savienības.

23 Komisija arī uzsver, ka ārpus Savienības veiktu darbību iekļaušana jēdziena "VIU" piemērošanas jomā nenozīmē, ka uzņēmumi, kuri nav Eiropas uzņēmumi, iegūst tiesības un pienākumus, kas izriet no Eiropas tiesiskā regulējuma, un nepaplašina Savienības kompetenci. Pārvades sistēmas operatori, uz kuriem attiecas noteikumi par efektīvu nodalīšanu, vienmēr darbojas Savienībā. Ja jēdziena "VIU" definīcijā tiktu ietvertas darbības, kas tiek veiktas ārpus Savienības, tas ļautu novērtēt šo darbību sekas Savienībā. Neviens konkurences tiesību vai starptautisko tiesību princips neliedz veikt šādu interpretāciju.

24 Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, pirmkārt, pamatojoties uz Tiesas judikatūru (spriedumi, 1985. gada 25. maijs, Komisija/Vācija, 29/84, EU:C:1985:229, 9. punkts, un 2016. gada 30. jūnijs, Komisija/Polija, C-648/13, EU:C:2016:49, 73. punkts), ka dalībvalstīm nav pienākuma direktīvas transponēt burtiski, ja vien tiek ievērots to juridiskais saturs. Šī dalībvalsts norāda, ka *EnWG* 3. panta 38. punktā ietvertā jēdziena "VIU" definīcija nav pretrunā Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punkta un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punkta formulējumam. Šajās tiesību normās nav nekādu norāžu par to teritoriālo piemērošanas jomu, un tādējādi, tās transponējot dalībvalstu tiesībās, šajā ziņā ir vajadzīgs skaidrojums.

25 Otrkārt, Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka šajās direktīvās paredzēto efektīvas nodalīšanas noteikumu jēga un mērķis neprasa, lai darbības, ko ārpus Savienības veic enerģijas ražošanas vai piegādes uzņēmumi, tiktu ņemtas vērā jēdziena "VIU" definīcijā. Šādām darbībām nav raksturīgu seku attiecībā uz efektīvu un nediskriminējošu elektroenerģijas un dabasgāzes pārvades sistēmas darbību Savienībā, jo interešu konflikts starp šo sistēmu operatoriem un to uzņēmumu daļām, kas veic darbību ar to saistītās konkurējošās nozarēs, pastāvētu tikai gadījumā, ja pēdējās minētās vēlas izmantot sistēmas, lai pievadītu enerģiju, kuru tās ražo vai piegādā. Ja no Tiesas judikatūras (spriedums, 2017. gada 6. septembris, *Intel*/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 40. un nākamie punkti) izriet, ka raksturīgu seku kritērijs ļauj pamatot Savienības tiesību piemērošanu, kad attiecīgā rīcība izraisa tūlītējas un būtiskas sekas Savienībā, šis kritērijs ir pietiekami ņemts vērā *EnWG* 3. panta 38. punktā ietvertajā definīcijā.

26 Treškārt, jēdziena "VIU" definīcijas attiecināšanai uz darbībām, ko ārpus Savienības veic trešo valstu uzņēmumi, būtu tādas sekas, ka pretēji starptautiskajām tiesībām tiktu paplašināta Savienības regulatīvā kompetence. Šie trešo valstu uzņēmumi iegūtu tiesības un pienākumus, nedarbodamies Savienības teritorijā.

27 Ceturtkārt, Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punkta un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punkta interpretācija, atbilstoši kurai jēdziens "VIU" ietver darbības ārpus Savienības, ko veic trešo valstu uzņēmumi, ir pretrunā pienākumam atvasināto tiesību aktu interpretēt atbilstoši Savienības primārajām tiesībām. Tā kā šīs direktīvas ir balstītas uz EKL 47. panta 2. punktu, kā arī 55. un 95. pantu (tagad attiecīgi LESD 53. panta 2. punkts, kā arī 62. un 114. pants), to mērķim ir jābūt atvieglot uzņēmējdarbības brīvības īstenošanu un pakalpojumu brīvu apriti, kā arī saskaņot dalībvalstu tiesiskos regulējumus, kuru mērķis ir iekšējā tirgus izveide un darbība. Šīs primāro tiesību normas nevar būt atbilstošs juridiskais pamats, lai pieņemtu noteikumus, kas ir piemērojami uzņēmumu saimnieciskajai darbībai, kura tiek veikta trešā valstī.

28 Turklāt, tā kā trešo valstu uzņēmumu darbība, kas tiek veikta ārpus Savienības, nerada sekas iekšējā tirgū, tām nevar noteikt kapitāla brīvas aprites ierobežojumus LESD 63. panta izpratnē, kā arī uzņēmumu un to darbinieku profesionālās brīvības un tiesību uz īpašumu, kas ir nostiprinātas attiecīgi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 15. panta 1. punktā, 16. pantā un 17. panta 1. punktā, ierobežojumus, kuri paredzēti Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73, lai sasniegtu mērķi nodrošināt efektīvu un nediskriminējošu pārvades sistēmu darbību Savienībā.

Tiesas vērtējums

29 Tā kā Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka *EnWG* 3. panta 38. punktā ietvertā "VIU" jēdziena definīcija ir nevis pretrunā tai, kas ir ietverta Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktā, kā arī Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktā, bet precizē to, ir jāpārbauda šīs dalībvalsts izvēlētās

minētās definīcijas interpretācijas pamatotība, ņemot vērā ne tikai šo direktīvu 2. panta 21. punkta un 2. panta 20. punkta tekstu, bet arī to kontekstu un tiesiskā regulējuma, kādā ietilpst šīs normas, mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 12. oktobris, *Kamin und Grill Shop*, C-289/16, EU:C:2017:758, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktu VIU ir definēts kā "elektroenerģijas uzņēmums vai elektroenerģijas uzņēmumu grupa, kurā viena un tā pati persona vai personas var tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu un kurā uzņēmums vai uzņēmumu grupa veic vismaz vienu no pārvades vai sadales funkcijām un vismaz vienu no elektroenerģijas ražošanas vai piegādes funkcijām". Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktā līdzīgi ir definēts VIU dabasgāzes jomā.

31 Pirmkārt, ir svarīgi norādīt, ka ne Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktā, ne Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktā nav atsauces uz dalībvalstu tiesībām definēt jēdzienu "VIU" šo direktīvu nolūkos.

32 Šajos apstākļos jēdziens "VIU" ir autonoms Savienības tiesību jēdziens, kas visā Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā prasības par šo tiesību vienveidīgu piemērošanu, ko nosaka vienlīdzības princips. Šī jēdziena piemērojamību tādējādi nevar noteikt ar atsauci uz dalībvalstu tiesībās zināmiem jēdzieniem vai valsts līmenī veikto klasifikāciju (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-199/19, EU:C:2020:548, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Turklāt, ciktāl Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punkta un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punkta formulējumā nav minēts neviens elements, kas attiektos uz teritoriju, kurā VIU veic savu darbību, vai uz tā juridiskās adreses atrašanās vietu, no tā izriet, ka šīs tiesību normas nenosaka nekādu skaidru teritoriālu ierobežojumu saistībā ar jēdzienu "VIU", kas liktu šo jēdzienu attiecināt tikai uz Savienībā veiktām darbībām.

34 Otrkārt, runājot par kontekstu, kādā iekļaujas jēdziens "VIU", ir jānorāda, ka tas – kā tas izriet it īpaši no Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 9. panta 1. un 8. punkta, kas aplūkots kopā ar pirmās direktīvas 9. apsvērumu un otrās direktīvas 6. apsvērumu, – ietilpst šīs direktīvas noteikumos, kuru mērķis ir nodrošināt, pirmkārt, attiecīgi elektroenerģijas un dabasgāzes pārvades sistēmu un, otrkārt, ražošanas un piegādes darbību "efektīvu nodalīšanu".

35 Treškārt, runājot par attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķiem, ir jānorāda, ka Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 mērķi ir izveidot elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu, kurā pamatelements ir nediskriminējošas sistēmu piekļuves garantēšana. No pirmās direktīvas 9. apsvēruma un otrās direktīvas 6. apsvēruma izriet, ka, nenodrošinot šī sprieduma iepriekšējā punktā norādīto efektīvo nodalīšanu, saistībā ar šo piekļuvi pastāv diskriminācijas risks. Šī riska novēršana, kā tas it īpaši izriet no Direktīvas 2009/72 11., 12. un 16. apsvēruma, kā arī Direktīvas 2009/73 8., 9. un 13. apsvēruma, prasa likvidēt jebkādu interešu konfliktu starp, pirmkārt, energoproduktu ražotājiem un piegādātājiem un, otrkārt, pārvades sistēmu operatoriem.

36 Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 noteikto efektīvas nodalīšanas prasību mērķis tādējādi ir nodrošināt pārvades sistēmas operatoru pilnīgu un faktisku neatkarību no ražošanas un piegādes darbībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 26. oktobris, *Balgarska energiyna borsa*,

C-347/16, EU:C:2017:816, 34. punkts). Kā tas izriet no Direktīvas 2009/72 24. apsvēruma un Direktīvas 2009/73 21. apsvēruma, šīs efektīvas nodalīšanas prasības ir piemērojamas visā Savienībā gan Savienības uzņēmumiem, gan trešo valstu uzņēmumiem.

37 Nevar izslēgt, ka starp Savienībā esošu pārvades sistēmas operatoru un elektroenerģijas vai dabasgāzes ražotājiem vai piegādātājiem, kas veic darbību šajās jomās ārpus Savienības, pastāv interešu konflikti. Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 44. punktā, situācijā, kad dabasgāze vai elektroenerģija, ko ārpus Savienības saražojis kāds uzņēmums, tiek pārvadīta Savienībā, izmantojot pārvades sistēmu, kura pieder vienam un tam pašam uzņēmumam, ir skaidri redzams tādas diskriminējošas rīcības risks šīs sistēmas izmantošanā, kas var būt nelabvēlīgāka konkurentu energoproduktu pārvadei.

38 No tā izriet, kā to ir norādījis arī ģenerāladvokāts secinājumu 45. punktā, ka jēdziena "VIU" šaura interpretācija, kādu atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, apdraud to Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 noteikumu lietderīgo iedarbību, kas attiecas uz efektīvu nodalīšanu, jo tā ļauj VIU, kuri ražo vai piegādā dabasgāzi vai elektroenerģiju ārpus Savienības, tos apiet. Tādējādi šāda šaura interpretācija neatbilst šo tiesību normu mērķiem, jo tā no šī jēdziena piemērošanas jomas var izslēgt tādas potenciāla interešu konflikta situācijas, kādas ir minētas šī sprieduma iepriekšējā punktā, ņemot vērā minētā jēdziena piemērošanas jomas ierobežošanu ar darbībām, kas veiktas Savienībā.

39 No tā izriet, ka jēdziens "VIU" ir jāinterpretē plaši, un tas vajadzības gadījumā ļauj ietvert darbības, kuras veiktas ārpus Savienības teritorijas. Tādējādi ierobežošana tikai ar darbībām, kas ir veiktas Savienībā, izraisa nepamatotu šī jēdziena piemērošanas jomas ierobežojumu.

40 Pretēji Vācijas Federatīvās Republikas izvirzītajiem argumentiem šis konstatējums neizraisa Savienības regulatīvās kompetences paplašināšanu ārpus iekšējā tirgus, kas ir pretrunā pienākumam atvasināto tiesību aktu interpretēt atbilstoši primārajām tiesībām, šajā gadījumā atbilstoši LESD 53. panta 2. punktam un 62. un 114. pantam, kā arī starptautiskajām tiesībām.

41 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktā un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktā nav reglamentēts tirgus, kas atrodas ārpus Savienības, bet tajos tikai ir ietverta jēdziena "VIU" definīcija, kura nodrošina šo direktīvu faktisku piemērošanu, novēršot atsevišķu tādu tiesību normu apiešanu, kas ir jāizpilda, lai nodrošinātu efektīvu nošķiršanu un tādējādi uzlabotu elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu darbības nosacījumus.

42 Tiesai jau ir bijusi iespēja uzsvērt, ka Savienības akts, kas ir pieņemts, pamatojoties uz EKL 95. pantu (jaunajā redakcijā – LESD 114. pants), var ietvert noteikumus, kuru mērķis ir novērst to tiesību normu apiešanu, kas pieņemtas, lai uzlabotu iekšējā tirgus darbības apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c., C-547/14, EU:C:2016:325, 131. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 Turklāt VIU, kas ražo vai piegādā dabasgāzi vai elektroenerģiju ārpus Savienības, var būt tādā interešu konflikta situācijā, kādas ir minētas šī sprieduma 37. punktā, jo diskriminējošā rīcība Savienības iekšējā tirgū var rasties pat tad, ja VIU ražošana notiek ārpus Savienības. Šādos apstākļos tās kompetence piemērot savus noteikumus attiecībā uz šādu rīcību tādējādi nav izslēgta starptautiskajās tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1988. gada 27. septembris, *Ahlström Osakeyhtiö* u.c./Komisija, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 un no 125/85 līdz 129/85, EU:C:1988:447, 18. punkts).

44 Līdz ar to ir jāapmierina pirmais iebildums, ko Komisija ir izvirzījusi prasības pamatojumam, un ir jākonstatē, ka, pareizi netransponēdama Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktu un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktu, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti šajās direktīvās.

Par otro iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punkta pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumentācija

45 Ar šo iebildumu Komisija pārmet Vācijas Federatīvajai Republikai, ka tā nav pareizi transponējusi noteikumus par pārejas laikposmiem, kas noteikti Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punktā. Komisija uzskata, ka šie noteikumi ir piemērojami visiem ieņemtajiem amatiem vai veiktajiem uzdevumiem, tiešai vai netiešai līdzdalībai vai uzņēmējdarbības attiecībām VIU iekšienē vai ar VIU, tā daļām un tā kontrolējošiem akcionāriem, kas nav pārvades sistēmas operators. Taču *EnWG* 10.c panta 2. un 6. punktā šo abu direktīvu noteikumu piemērošana ir ierobežota ar VIU daļām, kas savu darbību veic enerģētikas jomā.

46 Komisija norāda, ka VIU sabiedrību grupas formā ietver visus grupas tiesību subjektus, neatkarīgi no ekonomikas nozares, kurā šie subjekti veic savu darbību. Šī koncepcija atbilst arī "uzņēmuma" jēdzienam, kas ir izmantots konkurences tiesībās, it īpaši LESD 101. un 102. pantā.

47 Turklāt ierobežojums, kas ir paredzēts *EnWG* 10.c panta 2. un 6. punktā, tos skatot kopā, esot pretrunā Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 paredzēto efektīvas nodalīšanas noteikumu mērķiem. Saskaņā ar neatkarīga pārvades sistēmas operatora modeli šāds operators var palikt VIU daļa, tikai ievērojot zināmus stingrus nosacījumus, kuri attiecas uz organizāciju, vadību un ieguldītājiem un kuru mērķis ir nodrošināt efektīvu šī operatora neatkarību no VIU kopumā.

48 VIU daļu, kas tieši nedarbojas enerģētikas jomā, izslēgšana no to noteikumu piemērošanas jomas, kuri attiecas uz pārejas laikposmiem, ļautu apiet efektīvas nodalīšanas noteikumus. VIU daļas, kas nedarbojas enerģētikas jomā, arī varētu skart VIU intereses elektroenerģijas un dabasgāzes ražošanā un piegādē. Tieši, lai izvairītos no šī riska un lai garantētu piegādes un izplatīšanas neatkarību no interesēm, kas ir saistītas ar ražošanu un piegādi enerģētikas jomā, Savienības likumdevējs esot nolēmis Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punkta piemērošanas jomā ietvert visus VIU, tostarp to daļas, kuras neveic darbības saistībā ar enerģētikas jomu, nevis tikai tās VIU daļas, kas veic šīs darbības.

49 Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka attiecīgo direktīvu noteikumiem, kuri attiecas uz pārejas laikposmiem, un *EnWG* noteikumiem, ar kuriem tie ir transponēti, ir viena un tā pati piemērošanas joma. Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktu VIU veidojot dažādi elektroenerģijas uzņēmumi šīs direktīvas 2. panta 35. punkta izpratnē, nevis uzņēmumi, kas darbojas citās ekonomikas nozarēs. Tāpat tas būtu gadījumā, ja runa būtu par dabasgāzes nozari saskaņā ar Direktīvas 2009/73 2. panta 1. un 20. punktu. Tādējādi darbinieki, uz kuriem attiecas Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. punkts, ir tikai tie, kas ir veikuši darbību elektroenerģijas vai dabasgāzes nozarē VIU ietvaros, pirms pārvades sistēmas operators viņus pieņēma darbā.

50 Turklāt Vācijas Federatīvā Republika uzskata, ka atsauce uz enerģētikas nozari, kas ir ietverta *EnWG* 10.c panta 2. punktā, atbilst transponēto direktīvu piemērošanas jomai, kā arī jēgai un mērķim. Esot nepieciešams, kā arī pietiekot, ka neatkarīga pārvades sistēmas operatora – kura ieviešana ir atļauta Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 9. panta 8. punktā, ja 2009. gada 3. septembrī šāda sistēma pieder kādam VIU, – neatkarība tiek nodrošināta attiecībā tikai pret šī VIU enerģētikas nozarēm. Tādējādi, lai novērstu interešu konfliktus neatkarīga pārvades sistēmas operatora modeļa ietvaros, pietiekot uz laiku apturēt darbinieku pārsūtīšanu dažādu uzņēmumu daļu starpā, kas darbojas šajās nozarēs.

51 LESD 45. pantā paredzētās darba ņēmēju pārvietošanās brīvības ierobežojums, ja attiecīgu VIU piederošu uzņēmumu daļas atrodas vairākās dalībvalstīs, kā arī Hartas 15. panta 1. punktā paredzēto pamattiesību brīvi izvēlēties profesiju ierobežojums, ja šīs daļas atrodas tikai vienā dalībvalstī, kas izriet no noteikumiem par pārejas laikposmiem, turklāt var tikt pamatoti tikai tad, ja Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punkts ir piemērojami tikai šai darbinieku pārsūtīšanai.

Tiesas vērtējums

52 Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. punktu "trīs gadus pirms iecelšanas amatā personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem, uz kuriem attiecas šis punkts, nav bijis profesionāla amata vai pienākumu, tiešas vai netiešas līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību ar [VIU] vai kādu tā daļu, vai to kontrolējošo akcionāru, kas nav pārvades sistēmas operators". Saskaņā ar šī panta 8. punktu šis 3. punkts ir piemērojams "lielākajai daļai personu, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem".

53 Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punkta formulējumā tādējādi nav ietverts nekāds ierobežojums saistībā ar tajā paredzēto pārejas laikposmu piemērošanu tikai VIU daļu darbiniekiem, kas savu darbību veic elektroenerģijas vai dabasgāzes jomās.

54 Šo noteikumu mērķis savukārt liek tos interpretēt tādējādi, ka tie izslēdz šādu ierobežošanu. Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 61. un 62. punktā, minēto noteikumu mērķis ir nodrošināt "efektīvu nodalīšanu", kas sniedz pilnīgu un faktisku pārvades sistēmas operatora un VIU neatkarību, lai novērstu konfliktus starp interesēm, kuras ir saistītas, pirmkārt, ar elektroenerģijas vai dabasgāzes ražošanas un piegādes darbībām un, otrkārt, pārvades sistēmas darbību. Šī nošķiršana ir vajadzīga, lai nodrošinātu enerģijas iekšējā tirgus darbību, kā tas ir noteikts LESD 194. panta 1. punktā, kā arī energoapgādes drošību.

55 Kā tas ir norādīts šī sprieduma 35. punktā, šādas "efektīvas nodalīšanas" mērķis ir nodrošināt nediskriminējošu piekļuvi sistēmām, kas ir funkcionāls enerģijas iekšējā tirgus pamatelements. Turklāt no Direktīvas 2009/72 25. apsvēruma un Direktīvas 2009/73 22. apsvēruma izriet, ka energoapgādes drošība ir nesaraujami saistīta ar efektīvu enerģijas iekšējā tirgus darbību.

56 No tā izriet, ka Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punktā noteiktie "pārejas laikposmi" ir piemērojami personām, kas ir atbildīgas par vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem, kuri pirms to pieņemšanas darbā ir veikuši darbību VIU vai uzņēmumā, kas ir kāda VIU piederoša uzņēmuma kontrolējošais akcionārs, pat ja šīs darbības nav veiktas VIU enerģētikas nozarē vai uzņēmumā, kurš ir VIU piederoša enerģētikas nozares uzņēmuma kontrolējošais akcionārs.

57 Nevar izslēgt, ka personu, kas ir atbildīga par vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekli, kurš pirms iecelšanas amatā savu darbību ir veicis VIU nozarē, kas nav enerģētikas nozare, varētu būt ietekmējusi šī uzņēmuma darbība elektroenerģijas un dabasgāzes ražošanas vai piegādes jomās.

58 Protams, Direktīvas 2009/72 2. panta 21. punktā un Direktīvas 2009/73 2. panta 20. punktā definētajā jēdzienā "VIU" ir atsauce attiecīgi uz "elektroenerģijas uzņēmumiem" un "dabasgāzes uzņēmumiem" attiecīgi šo pantu 35. un 1. punkta izpratnē. Tomēr, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 64. punktā, šīs definīcijas neļauj secināt, ka VIU daļas, kas nedarbojas elektroenerģijas vai dabasgāzes jomās, ir izslēgtas no šī jēdziena, tādējādi tās neietilpst Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 noteikumu, kuri attiecas uz efektīvu nodalīšanu šo direktīvu 9. panta 8. punkta izpratnē, piemērošanas jomā. Šāda šaura interpretācija ne tikai liek apšaubīt mērķi nodrošināt efektīvu nodalīšanu, bet arī izraisa mākslīgu uzņēmuma sadalīšanu, kas neatbilst ekonomiskajai realitātei.

59 Turklāt, lai gan noteikumu par pārejas laikposmiem interpretācija, kas ir ietverta šī sprieduma 56. punktā, kā to norāda Vācijas Federatīvā Republika, var radīt LESD 45. pantā nostiprinātās darba ņēmēju pārvietošanās brīvības ierobežojumu, kā arī Hartas 15. panta 1. punktā paredzēto pamattiesību brīvi izvēlēties profesiju īstenošanas ierobežojumu, ir jānorāda, ka šīs brīvības nav absolūtas prerogatīvas, bet var tikt ierobežotas ar zināmiem nosacījumiem.

60 Protams, darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ierobežojumu aizliegums attiecas ne vien uz valsts pasākumiem, bet arī uz Savienības iestāžu veiktajiem pasākumiem (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 8. decembris, Polija/Parlaments un Padome, C-626/18, EU:C:2020:1000, 87. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

61 Tomēr koordinēšanas pasākumu, kurus Savienības likumdevējs ir veicis, pamatojoties uz LESD 53. pantu, to lasot kopsakarā ar LESD 62. pantu, mērķim ir jābūt ne tikai atvieglot pakalpojumu sniegšanas brīvības īstenošanu, bet arī attiecīgā gadījumā nodrošināt citu tādu pamatinterešu aizsardzību, ko šī brīvība var ietekmēt (spriedums, 2020. gada 8. decembris, Polija/Parlaments un Padome, C-626/18, EU:C:2020:1000, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

62 Tādējādi pasākums, kas ierobežo darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, var tikt atļauts, ja tam ir viens no LESD paredzētajiem leģitīmajiem mērķiem vai ja tas ir pamatots ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem. Vēl šādā gadījumā šim pasākumam ir arī jābūt piemērotam, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa izpildi, nepārsniedzot to, kas nepieciešams mērķa sasniegšanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 23. aprīlis, *Land Niedersachsen* (Iepriekšējie atbilstīgas darbības laikposmi), C-710/18, EU:C:2020:299, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

63 Turklāt, kā tas izriet no Hartas 52. panta 1. punkta, ierobežojumus var noteikt tiesību brīvi izvēlēties profesiju īstenošanai, ar nosacījumu, ka tie faktiski atbilst vispārējo interešu mērķiem un attiecībā uz tiem nav uzskatāmi par nesamērīgu un nepieņemamu traucējumu, kas apdraud tādējādi garantēto tiesību pašu būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. septembris, *Deutsches Weintor*, C-544/10, EU:C:2012:526, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 Šajā gadījumā, kā tas ir norādīts šī sprieduma 54. un 55. punktā, Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punktā paredzēto noteikumu par pārejas laikposmiem vispārējo interešu mērķis ir nodrošināt "efektīvu nodalīšanu".

65 Šie noteikumi ir piemēroti šāda mērķa sasniegšanai, jo, nosakot laikposmus, kuros personām, kas tiks ieceltas atbildīgos vai vadošos neatkarīga pārvades sistēmas operatora amatos, nevar būt bijis profesionāla amata vai pienākumu, tiešas vai netiešas līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību ar VIU vai kādu tā daļu, vai to kontrolējošo akcionāru, kurš nav pārvades sistēmas operators, kas sniedz piekļuvi informācijai, kuru šīs personas iegūst, veicot kādu vadības funkciju VIU, tie nodrošina šī operatora neatkarību no energoproduktu ražošanas un piegādes struktūrām.

66 Turklāt minētie noteikumi nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs izvirzītā mērķa sasniegšanai. LESD 45. pantā garantētās darba ņēmēju pārvietošanās brīvības ierobežojumi, kā arī Hartas 15. panta 1. punktā garantēto tiesību brīvi izvēlēties profesiju ierobežojumi, kas izriet no visiem specifiskajiem noteikumiem par minēto operatoru, tostarp tiem, kuri attiecas uz pārejas laikposmiem, kā tā neatkarības garantija, ir ierobežoti laikā, līdz ar to tie rada sekas tikai skaidri noteiktā laikposmā.

67 Šādos apstākļos tas, ka no Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punkta noteikumu subjektīvās piemērošanas jomas ir izslēgtas personas, kurām ir bijis profesionāls amats, līdzdalība vai uzņēmējdarbības attiecības VIU iekšienē vai ar VIU ārpus tā enerģētikas nozarēm, kas izriet no *EnWG* 10.c panta 2. punkta, ir pretrunā šiem noteikumiem.

68 Tādējādi ir jāapmierina otrais iebildums, ko Komisija ir izvirzījusi prasības pamatojumam, un ir jākonstatē, ka, pareizi netransponējot Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punktu, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir saskaņā ar šīm direktīvām.

Par trešo iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punkta neizpildi

Lietas dalībnieku argumentācija

69 Ar šo iebildumu Komisija pārmet Vācijas Federatīvajai Republikai, ka tā nepietiekami ir transponējusi Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punktu, jo *EnWG* 10.c panta 4. punktā noteiktais pienākums nodot līdzdalību VIU kapitālā, kas ir iegūta līdz 2012. gada 3. martam, attiecas tikai uz līdzdalību, kāda ir pārvades sistēmas operatora vadības locekļiem, nevis uz līdzdalību, kāda ir tā darbiniekiem. Komisija uzskata, ka, pat ja pārvades sistēmas operatora darbinieki nevar pieņemt vadības lēmumus, viņi var ietekmēt to darba devēja darbības, kas pamato to, ka šiem darbiniekiem ir jānodod arī tā sava līdzdalība VIU kapitālā, kas ir iegūta līdz 2012. gada 3. martam.

70 Šāds pienākums neapdraud minēto darbinieku tiesības uz īpašumu, jo tas attiecas tikai uz nākotni, līdz ar to jau izmaksātās dividendes netiek skartas. Turklāt šāda līdzdalība tiek nodota tikai ar īpašnieka piekrišanu un pret atbilstošu atlīdzību. Pēdējais minētais saglabā iespēju paturēt līdzdalību ar nosacījumu, ka tas atsakās no sava amata pārvades sistēmas operatora ietvaros.

71 Vācijas Federatīvā Republika atgādina, ka *EnWG* 10.c panta 4. punkta pirmajā teikumā gan personām, kas ir atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, gan pārējiem darbiniekiem ir aizliegts iegādāties līdzdalību VIU kapitālā vai kādā tā daļā pēc 2012. gada 3. marta, bet šī paša noteikuma otrajā teikumā ir paredzēts, ka tikai personām, kuras ir atbildīgas par vadību, vēlākais 2016. gada 31. martā ir jānodod sava līdzdalība VIU kapitālā vai kādā tā daļā, kas ir iegūta līdz 2012. gada 3. martam.

72 Šī nošķiršana esot pamatota ar to, ka līdz brīdim, kad 2012. gada 3. martā stājās spēkā prasības par lielāku pārvades sistēmas operatora neatkarību, VIU kapitāldaļas bieži vien tika sadalītas kā "darbinieku kapitāldaļas" un bija daļa no aktīvu sastāva vai šo darbinieku individuālā pensiju ietaupījuma.

73 Minētajiem darbiniekiem noteiktais pienākums nodot šādu līdzdalību ir nesamērīgs to tiesību uz īpašumu, kas ir aizsargātas ar *Grundgesetz* (Pamatlikums; turpmāk tekstā – "*GG*"), ierobežojumu, jo viņi nevar būtiski ietekmēt sistēmas darbības vadību. Attieksme pret vadošiem darbiniekiem esot atšķirīga, ņemot vērā to amata nozīmīgumu. Šiem darbiniekiem esot stratēģiski izšķiroša ietekme uz pārvades sistēmas operatoru, un tas radot īpaši interešu konflikta risku.

74 Turklāt, tā kā Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 nav precizēta procedūra, kāda ir piemērojama līdzdalībai VIU kapitālā, ko pārvades sistēmas operatora darbinieki ir ieguvuši līdz noteiktajam termiņam, dalībvalstīm ir jāpieņem šajā ziņā atbilstoši pārejas noteikumi.

Tiesas vērtējums

75 Saskaņā ar Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punktu "personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem un darbiniekiem nevienā [VIU] daļā kā vien pārvades sistēmas operatorā nav līdzdalības, un viņi tieši vai netieši negūst nekādu finansiālu labumu. Viņu atalgojums nav atkarīgs no [VIU] darbībām vai rezultātiem kā vien no pārvades sistēmas operatora darbībām vai rezultātiem".

76 No šīs tiesību normas formulējuma skaidri izriet, ka ne pārvades sistēmas operatora vadītājiem, ne darbiniekiem nedrīkst būt līdzdalības vai viņi nedrīkst tieši vai netieši gūt finansiālu labumu no VIU daļas, kas nav pārvades sistēmas operators.

77 Šo interpretāciju nostiprina tā tiesiskā regulējuma mērķi, kurā iekļaujas minētā tiesību norma. Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 77. punktā – ja tad, lai garantētu, pirmkārt, pārvades tīklu un, otrkārt, elektroenerģijas un dabasgāzes ražošanas un piegādes darbību efektīvu nodalīšanu, saskaņā ar Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 9. panta 8. punktu tiek izdarīta izvēle izveidot neatkarīgu pārvades sistēmas operatoru, pienākums nodrošināt pilnīgu un faktisku šo operatora neatkarību VIU iekšienē pamato to, ka Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punkts tiek interpretēts tādējādi, ka tajā paredzētais aizliegums turēt līdzdalību VIU ietver aizliegumu darbiniekiem, kuriem tā pieder, šo līdzdalību nodot. Pat tad, ja šie darbinieki nepiedalās pārvades sistēmas operatora ikdienas pārvaldībā, nevar izslēgt, ka tie varētu ietekmēt to darba devēja darbības un ka tādējādi varētu rasties interešu konflikta situācijas, ja tiem būtu līdzdalība VIU vai tā daļās.

78 Šajā gadījumā, lai gan attiecīgajos Vācijas tiesību aktos ir paredzēts pienākums nodot līdz 2012. gada 3. martam iegūto līdzdalību VIU kapitālā, tajos tomēr šis pienākums ir attiecināts tikai uz pārvades sistēmas operatora vadošajiem darbiniekiem. Tā kā Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka šis ierobežojums ļauj ievērot *GG* garantētās darbinieku tiesības uz īpašumu saistībā ar to līdzdalību VIU kapitālā, ir jāatgādina, ka šīs tiesības ir aizsargātas arī Hartas 17. panta 1. punktā.

79 Tomēr Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punkta interpretācija, kas ir ietverta šī sprieduma 76. un 77. punktā, atbilst Hartas 17. panta 1. punktā nostiprinātajām tiesībām uz īpašumu. Šīs tiesības nav absolūta prerogatīva, un to īstenošanai var tikt noteikti ierobežojumi, ko pamato Savienības vispārējo interešu mērķi, ar nosacījumu, ka šie ierobežojumi saskaņā ar Hartas

52. panta 1. punktu faktiski atbilst vispārējo interešu mērķiem un, ņemot tos vērā, nav uzskatāmi par nesamērīgu un nepieņemamu traucējumu, kas apdraud tādējādi garantēto tiesību pašu būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 20. septembris, *Ledra Advertising* u.c./Komisija un ECB, C-8/15 P, EU:C:2016:701, 69. un 70. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

80 Attiecīgā pienākuma mērķis ir sasniegt šī sprieduma 54. punktā atgādināto vispārējo interešu mērķi nodrošināt pārvades sistēmu efektīvu nodalīšanu no elektroenerģijas un dabasgāzes ražošanas un piegādes darbībām, kas ir vajadzīga, lai nodrošinātu enerģijas iekšējā tirgus darbību un energoapgādes drošību.

81 Turklāt Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punktā noteiktie aizliegumi nerada nesamērīgu un nepieņemamu traucējumu tiesībām uz īpašumu, kas apdraudētu pašu šo tiesību būtību. Šajās tiesību normās tikai ir paredzēts, ka personas, kam ir līdzdalība VIU daļā, kura nav pārvades sistēmas operators, vai kas no tās gūst finansiālu labumu, nevar iegūt vai saglabāt personas, kura ir atbildīga par pārvades sistēmas operatora vadību, vai administratīvo struktūru locekļa vai tā darbinieka statusu.

82 Tādējādi personām, kam ir līdzdalība kādā citā VIU daļā, ir jāizvēlas vai nu saglabāt savas īpašumtiesības, vai nodot tās, lai varētu veikt funkcijas pārvades sistēmas operatora ietvaros. Turklāt minētajās tiesību normās nav liegts šo līdzdalību pārdot par tās tirgus cenu vai to samainīt pret līdzdalību pārvades sistēmas operatora kapitālā.

83 Tādējādi, ņemot vērā šī sprieduma 54. un 80. punktā atgādināto vispārējo interešu mērķi, attiecīgais pienākums nerada nesamērīgu un nepieņemamu traucējumu, kas var apdraudēt Hartas 17. panta 1. punktā garantēto šo darbinieku tiesību uz īpašumu pašu būtību.

84 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, trešais iebildums, ko Komisija ir izvirzījusi prasības pamatojumam, ir jāapmierina. Tādējādi ir jākonstatē, ka, pareizi netransponēdama Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punktu, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti šajās direktīvās.

Par ceturto iebildumu, kas attiecas uz valsts regulatīvās iestādes ekskluzīvo kompetenču pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumentācija

85 Ar šo iebildumu Komisija pārmeta Vācijas Federatīvajai Republikai, ka tā nav pareizi transponējusi Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, jo *EnWG* 24. panta pirmajā teikumā federālajai valdībai esot piešķirtas pilnvaras noteikt pārvades un izplatīšanas tarifus, kā arī noteikt nosacījumus piekļuvei valsts sistēmām un balansēšanas pakalpojumu nosacījumus, lai gan saskaņā ar šīm tiesību normām šādas pilnvaras esot tikai valsts regulatīvajām iestādēm (turpmāk tekstā – "VRI").

86 Komisija norāda, ka noteikumi, ko federālā valdība ir pieņēmusi atbilstoši *EnWG* 24. panta pirmajam teikumam, ir sīki norādījumi VRI par tās regulatīvo pilnvaru īstenošanu. Šajos noteikumos esot paredzēta procedūra un kārtība tīkla maksas noteikšanai, paredzot detalizētus elementus, piemēram, nolietojuma metodes un indeksāciju, un tajos esot ietverti detalizēti noteikumi par tīkla piekļuves nosacījumiem.

87 Tas, ka federālā valdība ir paredzējusi tik detalizētus noteikumus, liedzot VRI īstenot savu rīcības brīvību, līdz ar to tai neesot pilnvaru, kas Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 tai esot ekskluzīvi piešķirtas. Savienības tiesībās esot noteikti skaidri principi saistībā ar tīklu maksām, proti, tie, kas ir ietverti Direktīvas 2009/72 37. panta 10. punktā un dabasgāzes nozarē – Komisijas Regulā (ES) 2017/460 (2017. gada 16. marts), ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes pārvades tarifu struktūrām (OV 2017, L 72, 29. lpp.). Turklāt, runājot par tīkla pieslēguma nosacījumiem un piekļuves nosacījumiem, attiecīgajos Eiropas mēroga tīkla kodeksos esot ietverti detalizēti noteikumi tostarp par slodzes punktiem, ražotājiem un augstsprieguma iekārtām.

88 Atzīstot, ka VRI uzdevumiem saskaņā ar Vācijas tiesībām ir jābūt definētiem un noteiktiem tiesību aktu noteikumos, Komisija pārmet Vācijas likumdevējam, ka tas nevis ir atzinis VRI ekskluzīvu kompetenci īstenot uzdevumus, kas paredzēti Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 6. punkta a) un b) apakšpunktā, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 6. punkta a) un b) apakšpunktā, bet ir paredzējis, ka nosacījumi, ar kādiem VRI ir jāveic šie uzdevumi, ir noteikti federālās valdības noteikumos.

89 Šādā kontekstā Komisija uzsver, ka Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punktā un Direktīvas 2009/73 39. panta 4. punktā ir palielināta VRI neatkarība salīdzinājumā ar iepriekšējiem Savienības tiesību aktiem.

90 Turklāt Komisija uzskata – ja pieņem, ka principi, kas noteikti Tiesas 1958. gada 13. jūnija spriedumā *Meroni*/Augstā iestāde (9/56, EU:C:1958:7) jautājumā par kompetences deleģēšanu Savienības aģentūrām, ir piemērojami arī VRI, šajā gadījumā pašās Savienības tiesībās pietiekami ir noteikti kritēriji un nosacījumi, kuriem saskaņā ar 2014. gada 22. janvāra spriedumu Apvienotā Karaliste/Parlaments un Padome (C-270/12, EU:C:2014:18, 41.–54. punkts) ir jānosaka VRI piešķirtā kompetence un jāierobežo tās rīcības brīvība tādējādi, lai šīs kompetences īstenošana varētu tikt pārbaudīta tiesā.

91 Vācijas Federatīvā Republika, ko atbalsta Zviedrijas Karaliste, vispirms norāda, ka saskaņā ar LESD 194. panta 2. punktu dalībvalstu kompetencē joprojām ir noteikt savu enerģijas resursu ekspluatēšanas nosacījumus. Ņemot vērā it īpaši mērķi izbeigt atomenerģijas ražošanu līdz 2022. gadam, ir jāveic elektroenerģijas un dabasgāzes pārvades sistēmu "būtiska paplašināšana", vienlaikus nodrošinot, ka ar to saistītās izmaksas nepārsniedz apmēru, kas ir pieņemams patērētājiem.

92 Šajā kontekstā *EnWG* 24. pantā federālajai valdībai ir ļauts "īstenot regulatīvās pilnvaras ar *Bundesrat* [piekrišanu] *GG* 80. panta 1. punkta izpratnē". Lai gan VRI ir "būtiska rīcības brīvība", likumības princips un tajā ietvertais tiesību atrunas princips, kas ir saistīti ar tiesiskuma principu, nosaka, ka šīs iestādes administratīvo pilnvaru īstenošanai ir jābūt "iepriekš strukturizētai", lai saskaņā ar *GG* prasībām nodrošinātu, ka netiek pārtraukta demokrātiskās leģitimācijas ķēde.

93 Turklāt Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka *EnWG* 24. panta pirmais teikums ir saderīgs ar Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 noteikumiem par VRI uzdevumiem. Šo pēdējo minēto noteikumu formulējums neļauj uzskatīt, ka VRI noteikti ir jābūt kompetencei noteikt gan pārvades vai sadales tarifus, gan šo tarifu aprēķina metodes. Pretēja interpretācija būtu pretrunā šo direktīvu jēgai, mērķiem un rašanās vēsturei.

94 Saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu tām ir rīcības brīvība saistībā ar Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 noteikumu par VRI kompetencēm transponēšanu. Vācijas Federatīvās Republikas gadījumā likumdevējs un regulatīvā iestādes aprēķināšanas metodes esot formulējušas vispārīgi un abstrakti, bet VRI kompetencē esot šīs metodes papildināt un daļēji tās grozīt, kā arī pieņemt konkrētus lēmumus, pamatojoties uz minētajām aprēķināšanas metodēm. Tā kā nav pietiekami precīzu materiālo tiesību normu par metožu noteikšanu tīkla piekļuves un tarifikācijas jomā un lai nodrošinātu direktīvu pareizu transponēšanu, dalībvalstīm esot pienākums izstrādāt pašām savus kritērijus VRI regulatīvo pilnvaru robežu noteikšanai.

95 Šo koncepciju neatspēko 2009. gada 29. oktobra spriedums Komisija/Beļģija (C-474/08, nav publicēts, EU:C:2009:681), jo šajā gadījumā noteikumi, kas ir pieņemti, pamatojoties uz *EnWG* 24. pantu, ir likumi materiālā nozīmē, nevis federālās valdības norādījumi, kuri ir pieņemti, īstenojot hierarhiski par VRI augstākas izpildvaras funkcijas. Ja federālā valdība ar šādu pamatojumu pieņem noteikumus, "tā rīkojas nevis kā izpildvaras atzars, bet pilda likumdošanas uzdevumu" ar *Bundesrat* piekrišanu. Tādējādi šie noteikumi neapdraud VRI neatkarību, jo tā nav pakļauta valdības vai citu iestāžu norādījumiem.

96 Visbeidzot Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka 1958. gada 13. jūnija spriedumā *Meroni* /Augstā iestāde (9/56, EU:C:1958:7) iedibinātie principi ir piemērojami arī tad, ja Savienības likumdevējs pilnvaras uztic neatkarīgām valsts iestādēm. Saskaņā ar šiem principiem pilnvaru piešķiršana šīm iestādēm esot iespējama tikai tad, ja Savienības likumdevējs iepriekš ir pieņēmis pietiekami precīzus noteikumus par šādu iestāžu uzdevumiem un pilnvarām. Ja šis likumdevējs nav pieņēmis šādus noteikumus, dalībvalstīm tie ir jāpieņem. Šī pati prasība izriet no demokrātijas principiem un tiesiskuma principa, kas ir daļa no Vācijas Federatīvās Republikas politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām, kas Savienībai ir jāievēro saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu.

97 Atbildes rakstā uz repliku Vācijas Federatīvā Republika pārmet Komisijai, ka tā nepieņemamā veidā ir paplašinājusi strīda priekšmetu, jo tā savā replikas rakstā esot izvirzījusi papildu iebildumu, kas attiecas uz VRI neatkarības pārkāpumu, vai esot grozījusi sākotnējo iebildumu.

Tiesas vērtējums

– *Par pieņemamību*

98 Vispirms jāatgādina, ka lietas dalībnieks tiesvedības laikā attiecīgajā instancē nevar grozīt strīda priekšmetu, un prasības pamatotība ir jāpārbauda, ievērojot tikai tos prasījumus, kas ir ietverti šajā instancē sākotnēji iesniegtajā prasības pieteikumā (skat. it īpaši spriedumu, 2010. gada 11. novembris, Komisija/Portugāle, C-543/08, EU:C:2010:669, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

99 Turklāt saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 21. panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 120. panta c) punktu Komisijai ikvienā saskaņā ar LESD 258. pantu iesniegtā prasības pieteikumā ir jānorāda konkrētie iebildumi, par kuriem Tiesai tiek lūgts lemt, kā arī vismaz kopsavilkumā jāizklāsta tiesiskie un faktiskie apstākļi, ar kuriem šie iebildumi ir pamatoti (spriedums, 2015. gada 16. jūlijs, Komisija/Bulgārija, C-145/14, nav publicēts, EU:C:2015:502, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

100 Ar ceturto iebildumu Komisija pārmet Vācijas Federatīvajai Republikai, ka tā nav pareizi transponējusi Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, jo *EnWG* 24. panta pirmajā teikumā federālajai valdībai ir piešķirtas pilnvaras, kas saskaņā ar šīm tiesību normām esot ekskluzīvas VRI pilnvaras.

101 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 100. punktā, gan pilnvaru iejaukties VRI kompetencē ietilpstošajās jomās piešķiršana struktūrai, kas nav VRI, gan pēdējās minētās pakļaušana citu struktūru pieņemtiem noteikumiem, kuros detalizēti ir aprakstīta tai rezervēto pilnvaru īstenošana, var ierobežot VRI iespēju šajās jomās autonomi un bez ārējas ietekmes pieņemt lēmumus.

102 No tā izriet, ka ceturtais iebildums attiecas uz jautājumiem, kas ir cieši saistīti, jo VRI rezervētu kompetenču piešķiršana struktūrai, kura nav VRI, kā uzskata Komisija, var būt šīs iestādes neatkarības pārkāpums, jo saskaņā ar Direktīvas 2009/72 35. pantu un Direktīvas 2009/73 39. pantu šīs kompetences ir jāveic autonomi. Tādējādi Komisijas paustos argumentus par VRI neatkarību nevar uzskatīt par jaunu iebildumu, kas atšķiras no tā, kurš tika izvirzīts sākotnēji, ne par sākotnējā iebilduma grozījumu. Līdz ar to šie argumenti ir pieņemami.

– *Par lietas būtību*

103 Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkts un Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkts VRI piešķir dažādas kompetences, tostarp it īpaši šo punktu a) apakšpunktā – kompetences atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodes.

104 Direktīvas 2009/72 37. panta 6. punkta a) un b) apakšpunktā un Direktīvas 2009/73 41. panta 6. punkta a) un b) apakšpunktā savukārt konkrēti VRI ir piešķirta kompetence noteikt vai apstiprināt vismaz metodes, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu nosacījumus un noteikumus attiecībā uz pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem, tostarp piemērojamiem tarifiem, kā arī balansēšanas [franču valodā – *ajustement*] pakalpojumu nodrošināšanu pirmajā direktīvā un balansēšanas [franču valodā – *équilibrage*] pakalpojumu nodrošināšanu otrajā direktīvā.

105 Vārds "vismaz", kas ir ietverts šo tiesību normu formulējumā, kuras ir aplūkotas, attiecīgi ņemot vērā Direktīvas 2009/72 36. apsvērumu un Direktīvas 2009/73 32. apsvērumu, norāda, ka tādas metodes noteikšana, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu nosacījumus un noteikumus attiecībā uz pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem, tostarp piemērojamiem tarifiem, ir daļa no kompetencēm, kuras VRI ir rezervētas tieši šajās direktīvās.

106 Šajā ziņā Tiesa, interpretējot Direktīvas 2003/54 23. panta 2. punktu, kurā bija ietverti noteikumi, kas ir līdzīgi tiem, kuri ir minēti šī sprieduma 104. punktā, jau ir nospriedusi, ka kompetences noteikt tādus būtiskus elementus saistībā ar tarifu noteikšanu kā peļņas daļa piešķiršana iestādei, kura nav VRI, neatbilda šīm tiesību normām, jo šāda piešķiršana samazināja to kompetenču apjomu, kas šajā direktīvā ir rezervētas VRI (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2009. gada 29. oktobris, Komisija/Beļģija, C-474/08, nav publicēts, EU:C:2009:681, 29. un 30. punkts).

107 Turklāt Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punkta a) apakšpunktā un 5. punkta a) apakšpunktā, kā arī Direktīvas 2009/73 39. panta 4. punkta a) apakšpunktā un 5. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka VRI īsteno savu kompetenci neatkarīgi no jebkādas publiskas struktūras vai jebkādas politiskas struktūras.

108 Runājot par jēdzienu "neatkarība", kas nav definēts ne Direktīvā 2009/72, ne Direktīvā 2009/73, Tiesa jau ir atzinusi, ka, runājot par publiskām struktūrām, šis jēdziens tā parastajā izpratnē nozīmē statusu, kas attiecīgajai struktūrai nodrošina iespēju rīkoties pilnīgi brīvi no iestādēm, attiecībā uz kurām šīs struktūras neatkarība ir jānodrošina, neesot pakļautai nekādiem norādījumiem un nekādai ārējai ietekmei (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Prezident Slovenskej republiky*, C-378/19, EU:C:2020:462, 32. un 33. punkts).

109 Tiesa precizēja, ka šī lēmumu pieņemšanas neatkarība nozīmē, ka Direktīvas 2009/72 37. pantā paredzēto regulatīvo uzdevumu un kompetenču ietvaros VRI savus lēmumus pieņem neatkarīgi, pamatojoties tikai uz sabiedrības interesēm, lai nodrošinātu šīs direktīvas izvirzīto mērķu ievērošanu, neesot pakļautai ārējiem norādījumiem, ko dod citas publiskas vai privātas iestādes (spriedums, 2020. gada 11. jūnijs, *Prezident Slovenskej republiky*, C-378/19, EU:C:2020:462, 54. punkts).

110 Protams, saskaņā ar Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punkta b) apakšpunkta ii) punktu un Direktīvas 2009/73 39. panta 4. punkta b) apakšpunkta ii) punktu neatkarības prasība, kas tajā ir paredzēta, neskar vispārējas valdības izstrādātas pamatnostādnes. Tomēr no šo tiesību normu formulējuma skaidri izriet, ka šādas vispārējas pamatnostādnes neattiecas ne uz regulatīviem uzdevumiem, ne uz kompetencēm, kas attiecīgi ir paredzēti Direktīvas 2009/72 37. pantā un Direktīvas 2009/73 41. pantā.

111 Šajā kontekstā ir svarīgi uzsvērt, ka šo direktīvu mērķis saskaņā ar pirmās direktīvas 33. apsvērumu un otrās direktīvas 29. apsvērumu ir arī nostiprināt VRI neatkarību no agrākajā tiesiskajā regulējumā paredzētā režīma.

112 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 112. punktā, VRI pilnīga neatkarība attiecībā pret saimnieciskajiem subjektiem un publiskajiem subjektiem, vai tie būtu administratīvas vai politiskas struktūras un – pēdējā minētajā gadījumā – izpildvaras vai likumdošanas varas pārstāvji, ir vajadzīga, lai nodrošinātu, ka VRI pieņemtie lēmumi ir objektīvi un nediskriminējoši, izslēdzot iespēju privileģēti attiekties pret uzņēmumiem un saimnieciskajām interesēm, kas ir saistīti ar valdību, ar vairākumu vai katrā ziņā ar politisko varu. Turklāt stingra nodalīšana no politiskās varas ļauj VRI savu darbību koordinēt ilgtermiņa perspektīvā, kas ir vajadzīga Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 mērķu sasniegšanai.

113 No tā izriet, ka tāda Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 6. punkta a) un b) apakšpunkta, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 6. punkta a) un b) apakšpunkta interpretācija, ka valsts valdība drīkst noteikt vai apstiprināt tīkla piekļuves un balansēšanas pakalpojumu tarifu aprēķina metodes, kādas ir jāizmanto VRI, apdraudētu šo direktīvu izvirzītos mērķus.

114 Taču šajā gadījumā *EnWG* 24. panta pirmajā teikumā federālajai valdībai ir piešķirta kompetence ar *Bundesrat* piekrišanu ne tikai noteikt tīkla piekļuves, tostarp balansēšanas pakalpojumu sniegšanas, noteikumus un nosacījumus vai šo nosacījumu noteikšanas metodes, kā arī tīkla piekļuves maksu noteikšanas metodes, bet arī lemt, kādā gadījumā un saskaņā ar kādiem noteikumiem VRI var paredzēt nosacījumus vai metodes vai tās apstiprināt pēc tīkla operatora lūguma, kā arī kādos īpašos tīkla izmantošanas gadījumos un ar kādiem nosacījumiem VRI var atsevišķos gadījumos apstiprināt vai aizliegt individuālas šī tīkla piekļuves maksas.

115 Tādējādi *EnWG* 24. panta pirmajā teikumā federālajai valdībai ir tieši piešķirtas zināmas kompetences, kas ir rezervētas ekskluzīvi VRI, tāpat tai ir arī piešķirtas pilnvaras ļaut VRI īstenot savas kompetences, pārkāpjot Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 6. punkta a) un b) apakšpunkta, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 6. punkta a) un b) apakšpunkta noteikumus.

116 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 106. punktā, ar Direktīvu 2009/72 un Direktīvu 2009/73 VRI piešķirtā neatkarība, veicot uzdevumus un īstenojot kompetences, kas tai ir uzticēti ekskluzīvi pirmās direktīvas 37. pantā un otrās direktīvas 41. pantā, nevar tikt ierobežota ar tādiem aktiem, kādi šajā gadījumā ir noteikumi, ko federālā valdība ir pieņēmusi ar *Bundesrat* piekrišanu saskaņā ar *EnWG* 24. pantu.

117 Šo vērtējumu nevar atspēkot ne ar vienu no Vācijas Federatīvās Republikas izvirzītajiem argumentiem.

118 Pirmām kārtām, runājot par dalībvalstu procesuālās autonomijas principu, no LESD 288. panta izriet, ka tām, transponējot direktīvu, ir pienākums nodrošināt tās pilnīgu iedarbību, vienlaikus saglabājot plašu rīcības brīvību attiecībā uz to līdzekļu izvēli, kuru mērķis ir nodrošināt to īstenošanu. Šī brīvība tādējādi nemazina katras dalībvalsts, kurai tā ir adresēta, pienākumu veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu attiecīgās direktīvas pilnīgu iedarbību atbilstoši tās mērķim (spriedums, 2016. gada 19. oktobris, *Ormaetxea Garai* un *Lorenzo Almendros*, C-424/15, EU:C:2016:780, 29. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

119 No tā izriet, ka, lai gan dalībvalstīm ir autonomija savu VRI organizēšanā un strukturēšanā, šī autonomija tomēr ir jāīsteno, pilnībā ievērojot Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 paredzētos mērķus un pienākumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Prezident Slovenskej republiky*, C-378/19, EU:C:2020:462, 38. punkts un tajā minētā judikatūra), lai nodrošinātu, ka, īstenojot VRI rezervētās kompetences, VRI lēmumus pieņem autonomi.

120 Otrām kārtām, runājot par to, ka tiek apgalvots, ka attiecīgo direktīvu materiālās tiesību normas ir neprecīzas attiecībā uz tīkla piekļuves un tarifikācijas metožu noteikšanu, no Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta un Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta izriet, ka pārvades un sadales tarifi vai to aprēķina metodes ir jānosaka atbilstoši pārredzamiem kritērijiem. Saskaņā ar abu šo pantu 6. punkta a) apakšpunktu šie tarifi un to aprēķina metodes, kā arī noteikumi un nosacījumi attiecībā uz pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem ir jānosaka, ņemot vērā vajadzību veikt ieguldījumus, kas ir nepieciešami tīklu dzīvotspējai. Turklāt no minēto tiesību normu 10. punkta izriet, ka šādiem tarifiem un aprēķina metodēm ir jābūt samērīgiem un tie ir jāpiemēro nediskriminējoši.

121 Turklāt, runājot par balansēšanas pakalpojumiem, attiecīgi Direktīvas 2009/72 37. panta un Direktīvas 2009/73 41. panta 6. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka šie pakalpojumi ir jāsniedz visekonomiskākajā veidā, tiem ir jānodrošina pienācīgi stimuli tīkla lietotājiem, lai balansētu to jaudu un patēriņu, un tiem ir jābūt taisnīgiem, bez diskriminācijas un pamatotiem ar objektīviem kritērijiem. Visbeidzot, saskaņā ar šo pantu 8. punktu, nosakot vai apstiprinot tarifus vai metodes un balansēšanas [*ajustement*] pakalpojumus pirmās direktīvas ietvaros un balansēšanas [*équilibrage*] pakalpojumus otrās direktīvas ietvaros, VRI ir jāparedz atbilstoši stimulējoši pasākumi īstermiņā un ilgtermiņā, lai mudinātu pārvades un sadales sistēmas operatorus uzlabot sniegumu, sekmēt tirgus integrāciju un piegādes drošumu un atbalstīt attiecīgus pētniecības pasākumus.

122 Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 paredzētie kritēriji ir precizēti citos tiesību aktos, proti, attiecīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 714/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas (EK) Nr. 1228/2003 atcelšanu (OV 2009, L 211, 15. lpp.), kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 715/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (OV 2009, L 211, 36. lpp.), kas ir piemērojamas pārrobežu apmaiņai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 3. decembris, Komisija/Beļģija (Elektroenerģijas un dabasgāzes tirgi), C-767/19, EU:C:2020:984, 112. punkts). Šīs regulas papildina dažādi tīkla kodeksi, kas ir ieviesti ar Komisijas regulām.

123 Ņemot vērā tik detalizētu normatīvo regulējumu Savienības mērogā, no kura, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 118. punktā, izriet, ka tarifi un aprēķina metodes iekšējai un pārrobežu apmaiņai ir jānosaka, pamatojoties uz vienveidīgiem kritērijiem, Vācijas Federatīvās Republikas argumentācijai, saskaņā ar kuru, lai transponētu Direktīvu 2009/72 un Direktīvu 2009/73, valsts līmenī ir jāizstrādā tarifu aprēķināšanas kritēriji, tādējādi nevar piekrist.

124 Trešām kārtām, runājot par argumentu, ka saskaņā ar *EnWG* 24. pantu pieņemtajam tiesiskajam regulējumam ir normatīvs raksturs, kas nepieciešams, lai nodrošinātu demokrātisku leģitimitāti, ir jāatgādina, ka saskaņā ar LES 10. panta 1. punktu Savienības darbības pamatā ir pārstāvības demokrātijas princips, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā minētā demokrātijas vērtība (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Junqueras Vies*, C-502/19, EU:C:2019:1115, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

125 Šis princips pilnībā ir atspoguļots likumdošanas procedūrā, kuras laikā tika pieņemta Direktīva 2009/72 un Direktīva 2009/73. Kā dalībvalstu kopīgs princips tas ir jāņem vērā, interpretējot šīs direktīvas un it īpaši attiecīgos to noteikumus (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2010. gada 9. marts, Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125, 41. punkts).

126 Tiesa jau ir nospriedusi, ka demokrātijas principam nav pretrunā tādu publisko tiesību iestāžu pastāvēšana ārpus klasiskās pārvaldes struktūras un vairāk vai mazāk neatkarīgi no valdības, kuras bieži vien veic regulatīvas funkcijas vai uzdevumus, kam ir jābūt ārpus politiskās ietekmes, tomēr ievērojot likumu, un to kontrolē kompetentās tiesas. Tas, ka VRI ir piešķirts no vispārējās administrācijas neatkarīgs statuss, pats par sevi nevar šīm iestādēm atņemt to demokrātisko leģitimitāti, jo tās nav pasargātas no jebkādas parlamenta ietekmes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 9. marts, Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125, 42., 43. un 46. punkts).

127 Direktīva 2009/72 un Direktīva 2009/73 pieļauj, ka personas, kas uzņemas VRI vadību, amatā ieceļ parlaments vai valdība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Prezident Slovenskej republiky*, C-378/19, EU:C:2020:462, 36.–39. punkts). Tās arī pieļauj, kā tas izriet no pirmās direktīvas 34. apsvēruma un otrās direktīvas 30. apsvēruma, ka šīs iestādes ir pakļautas parlamentārajai kontrolei saskaņā ar dalībvalstu konstitucionālajām tiesībām.

128 Turklāt Direktīvas 2009/72 37. panta 17. punktā un Direktīvas 2009/73 41. panta 17. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums valsts līmenī izveidot atbilstošus mehānismus, kas ļautu pusei, kurai ar VRI lēmumu ir nodarīts kaitējums, vērsties no iesaistītajām pusēm un valdības neatkarīgā iestādē. Šāda prasība izriet no efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa, kas ir Hartas 47. pantā nostiprināts vispārējs Savienības tiesību princips (spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, Komisija/Ungārija (Maksas par piekļuvi elektroenerģijas un dabasgāzes pārvades sistēmām), C-771/18, EU:C:2020:584, 61. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

129 Šādos apstākļos Vācijas Federatīvā Republika nevar atsaukties uz Savienībā garantēto demokrātijas principu, lai iestādei, kas nav VRI, piešķirtu kompetences, kas ekskluzīvi ir uzticētas VRI, saskaņā ar Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu.

130 Turklāt, pat ja federālās valdības pieņemtie noteikumi saskaņā ar *EnWG* 24. pantu ir "materiālo tiesību akti", ir jāatzīmē, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 124. punktā, ka kompetence, kas Direktīvā 2009/72 un Direktīvā 2009/73 ir piešķirta ekskluzīvi VRI, un to neatkarība ir jānodrošina attiecībā uz ikvienu politisku struktūru un tādējādi ne tikai attiecībā uz valdību, bet arī attiecībā uz valsts likumdevēju, kas nevar VRI atņemt daļu to pilnvaru un piešķirt tās citām publiskām struktūrām.

131 Ceturtkārt, runājot par argumentu, kas izriet no 1958. gada 13. jūnija sprieduma *Meroni*/Augstā iestāde (9/56, EU:C:1958:7), bez vajadzības lemt par to, vai šī judikatūra ir piemērojama tādā gadījumā kā šajā lietā aplūkotais, kas attiecas uz valsts iestādēm, kuras dalībvalstis ir izraudzījušās atbilstoši kādai direktīvai, ir jānorāda, kā ģenerāladvokāts to ir darījis secinājumu 134. punktā, ka Direktīvas 2009/72 37. panta un Direktīvas 2009/73 41. panta interpretācija, kas izriet it īpaši no šī sprieduma 105. un 113. punkta, katrā ziņā atbilst šādai judikatūrai. Saskaņā ar to nav atļauts administratīvām iestādēm deleģēt rīcības brīvību, kas atkarībā no tās izmantošanas veida var sniegt iespēju izdarīt patiesas politiska rakstura izvēles, deleģētājas iestādes izvēli aizstājot ar deleģējuma saņēmējas iestādes izvēli, tādējādi izraisot "patiesu atbildības nodošanu". Savukārt ir atļauts deleģēt skaidri nošķirtas izpildes pilnvaras, kuru izmantošanu tādējādi ir iespējams stingri pārbaudīt, ņemot vērā objektīvus kritērijus, ko ir noteikusi deleģētāja iestāde (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 22. janvāris, Apvienotā Karaliste/Parlaments un Padome, C-270/12, EU:C:2014:18, 41., 42. un 54. punkts).

132 Pirmkārt, VRI rezervētās pilnvaras ir izpildes pilnvaras, pamatojoties uz realitātes tehnisku un specializētu vērtējumu. Otrkārt, kā tas izriet no šī sprieduma 120.–123. punkta, īstenojot šīs kompetences, VRI ir jāievēro principi un noteikumi, kas paredzēti tik detalizētā normatīvajā regulējumā Savienības līmenī, kuri ierobežo to rīcības brīvību un liedz tām izdarīt politiskas izvēles.

133 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jāapmierina ceturtais iebildums, ko Komisija ir izvirzījusi prasības pamatojumam, un ir jākonstatē, ka, pareizi netransponēdama Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti šajās direktīvās.

Par tiesāšanās izdevumiem

134 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

135 Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā pēdējai minētajai šis spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

136 Atbilstoši šī paša reglamenta 140. panta 1. punktam, saskaņā ar kuru dalībvalstis, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas, ir jānolemj, ka Zviedrijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) Pareizi netransponēdama:

– **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 2. panta 21. punktu un Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu 2. panta 20. punktu,**

– **Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 3. un 8. punktu,**

– **Direktīvas 2009/72 un Direktīvas 2009/73 19. panta 5. punktu,**

– **Direktīvas 2009/72 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu, kā arī Direktīvas 2009/73 41. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 6. punkta a) un b) apakšpunktu,**

– **Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti šajās direktīvās.**

2) Vācijas Federatīvā Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

3) Zviedrijas Karalistes savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.

[Paraksti]